

Excursie Kristalbad

Jan Deterd Oude Weme
KNNV Enschede

14 februari 2023

Excursie Kristalbad

De laatste dagen van de week spant het er behoorlijk om of de excursie bij het Kristalbad wel doorgang kan vinden. De weersvoorspellingen zijn allerbelabberdst, met overdag onophoudelijk regen en windstoten van een bijna stormachtig kaliber. Aan de temperatuur ligt het niet, die is voor de tijd van het jaar zelfs aan de wat hoge kant Ondanks best wel twijfels laten we het weer geen roet in het eten gooien: de excursie gaat door!

Op de verzamelplek bij de kunstijsbaan, even voor 16 uur, staat Wim al gereed, nota bene met de fiets gekomen. Zelf ben ik ook op de fiets, beide fietsen met elektrische ondersteuning, wel te verstaan. Daarna verschijnen de meesten toch met de bij dit weer comfortabele auto. Petra durfde de elementen ook per fiets aan, hoeft ook niet van zo ver. Voorzitter Rebecca zou komen, maar even voor 16.00 uur ontbreekt zij nog, wat is er aan de hand? Zou de moed haar toch in de schoenen zijn gezakt bij dit beroerde weer? Nee, geen sprake van, klokslag 16.00 uur arriveren Luc en Rebecca in de groep (totaal 9 personen).

Rebecca doet direct de aftrap en vraagt zich af, evenals Kevin in de aankondiging, of we alsjebliedt getuige mogen zijn van een mooie spreuwenshow die hier boven het kristalwater soms ten toon gespreid wordt als een geliefd avondritueel van deze soort. Voor de IJshal langs gaan we met ietwat gemengde gevoelens op pad en hopen er het beste van. Nemen we het natte pad langs de driftig stromende beek. Ja, gaan we doen. Iedereen heeft geschikt schoeisel, sandalen zien we niet. Dus, hoppa. . .

Het duurt nog geen minuut of er klinkt een uitroep (ja, wie zou dat zijn??), er drijft iets langs de oeverrand. Op het eerste gezicht iets als een wit lapje met zwarte, kleine vlekjes. Doet bollig aan. Na omdraaiing wordt identificatie wat duidelijker: een dode pad of toch een kikker, een groene?? Er zijn foto's van gemaakt door de dagfotograaf. Nog geen 10 meter verder, weer iets onbestemds langs de oever, een dode meeuw, of is het een eend? Na enige necrologische beschouwing houden we het toch maar op een dode meeuw.

De kop is eraf, maar als heel levendig kunnen we de eerste 5 minuten niet omschrijven, maar een dodelijk begin dekt de lading evenmin. Vlak er na melden voorlopers van de groep gelukkig wel leven, 2 meerkoeten en eenzelfde aantal dodaars. Waterhoentjes kunnen niet uitblijven en binnen een mum van tijd zijn die ook in beeld.

We lopen langzaam verder en struinen het wateroppervlak af met de verrekijkers bij de hand en hopen maar, dat deze tegen een beetje nattigheid bestand zijn. Als we al vogels waarnemen bij deze slechte weersomstandigheden, dan zijn het er telkens slechts een paar, geen grotere groepen, wellicht houden ze zich lekker schuil. Krakeenden zien we, enkele kuifeenden, een tweetal zwanen. Een enkele aalscholver in de lucht, een paar futen op het water.

Aangekomen bij de uitkijktoren mijden we deze als vanzelfsprekend. Vanaf de grond kunnen we ter plekke zicht krijgen op het Kristalbad als een retentiegebied tussen (het hoger gelegen) Enschede en (het lager gelegen) Hengelo. Om in Hengelo de voeten droog te houden, is destijds besloten hier ruimte te scheppen voorwaterberging. Er zijn verschillende bassins of compartimenten en bij vollopen van het ene (in ons geval het voorste) bassin, stroomt het water via een soort van stuw over naar het volgende compartiment. Het bad heeft ook nog de functie van een ecologische verbindingszone tussen Driene en Twekkelo. Ver-

der loopt er veel gezuiverd water uit de nabije rioolwaterzuiveringsinstallatie via de Elsbeek dit gebied binnen (grappig, bij vorige excursie in de Lindermaten konden we deze beek in zijn oorsprong bewonderen). Op de website van waterschap Vechtstromen lees ik, dat het binnenstromende water nog weinig biologisch actief is. Om de milieukwaliteit van dit water te verbeteren, is de “watermachine” aangelegd, waarmee bedoeld wordt dat onder invloed van licht, lucht en plantengroei de waterbodem zijn zuiverende werking kan doen (het afbreken en omzetten van voedingsstoffen), waarbij oa het riet een niet onbelangrijke rol speelt. Dit heb ik eigenlijk nooit geweten.

We lopen maar gauw weer verder, met aan onze rechterhand de fietssnelweg en het spoor. Af en toe zien we al groepjes spreeuwen terugkeren naar hun nachtelijke rust (roest-) plekken. Er is zelfs ook een relatief grote formatie vogels, met meerdere soorten, waardoor het een bont gezelschap wordt, meeuwen en kraaien en spreeuwen door elkaar. Dan komt er weer een groep spreeuwen aanvliegen, die gelukkig voor ons wel zin hebben in iets wat lijkt op een vliegshow. Mede gedragen door de windvlagen ontstaan er mooie waaiers. Op hun bekende onnavolgbare wijze laten deze spreeuwen ons beslist een glimp opvangen van hun indrukwekkende groeps kwaliteiten in de lucht. Als het je lukt de groep met je verrekijker te vangen en te volgen, is dat een prachtig beeld, het zwart van de tientallen vogels fraai afgetekend tegen de in-grauwe lucht! We blijven nog wel met een vraag zitten. Waar zouden de spreeuwen eigenlijk landen en de nacht doorbrengen? Met graagte laten ze hun luchtshow zien, maar onttrekken ze heel slim de landing aan het zicht.

Ineens valt ons oog dan op een groep eenden die hun wit goed tot uiting laten komen, onder de inmiddels schemerige omstandigheden. Hun wit (op behoorlijke afstand) komt even fraai uit als net het zwart van de spreeuwen. Het zijn een stuk of 7 bergeenden. Ze vertrouwen onze aanwezigheid blijkbaar niet zo en vliegen naar het volgende bassin, achter de struiken op de tussenliggende oever.

Het wordt vroeg donker en we besluiten om te keren. In de groep komt schertsend de gedachte op aan een heerlijk kom warme snert. Dat zal er niet van komen. Wel valt ons ineens een typisch, nog niet eerder gehoord geluid op uit het naastliggende riet en tot (in elk geval mijn) grote verrassing, vliegt een groepje spreeuwen geschrokken op. Daarna nog een groep. Blijkbaar is een rietkraag een geschikte rust- en slaapplek voor de spreeuwen. Zelfs in zo'n nachtelijk verblijf is er sprake van een structuur, waarin de vogels met een hoge rangorde de meest veilige plekken innemen en de zwakkeren het moeten doen met een rand positie. Zo laat ik me door een kenner in de groep vertellen. Een waardige afsluiting van een bijzondere excursie onder barre omstandigheden.

Voorzitter Rebecca doet, terug bij schaatshal, een kort nawoord en dankt een ieder hartelijk voor de deelname.

Tekst: Jan
Redactie: WimB
Foto's: Rebecca

Aalsolver. Foto Rebecca

Bergeend. Foto Rebecca

Dood. Foto Rebecca

Excursie. Foto Rebecca

Excursie. Foto Rebecca

Fuut. Foto Rebecca

Kristalbad. Foto Rebecca

Meerkoet. Foto Rebecca

Meeuwen. Foto Rebecca

Nat. Foto Rebecca

Pad. Foto Rebecca

Spreuwen. Foto Rebecca

Spreeuwen. Foto Rebecca

Nog meer water. Foto Rebecca

Knobbelzwaan. Foto Rebecca